

**RAPPORTAGE
AANVULLEND
ECOLOGISCH
ONDERZOEK FORT
MARINA TE WARMOND**

Datum : 22 november 2013
Kenmerk : 1303F212/DBI/rap2

Vrijgave : C. Brouwer bba
(projectleider)

:

Opdrachtgever : Gemeente Teylingen
: De heer R. Rietveld
: Postbus 149
: 2215 ZJ Voorhout

© IDDS bv. Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch of anderszins zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de uitgever.

NOORDWIJK (hoofdkantoor)

's-Gravendijkseweg 37
Postbus 126
2200 AC Noordwijk

T 071 - 402 85 86
info@idds.nl
www.idds.nl

VEENENDAAL

T 0318 - 69 00 22

BREDA

T 076 - 548 66 20

HOOGVEEN

T 0528 - 72 22 29

SEVENUM

T 077 - 467 05 86

Inleiding

Hierbij ontvangt u de rapportage de bevindingen van het door ons uitgevoerde aanvullende onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet. Het onderzoek is nodig ten behoeve van de herinrichting van het plangebied. Om een juridisch kader te bieden voor de voorgenomen ontwikkeling, is door Bureau RBOI - Rotterdam een nieuw bestemmingsplan voor het betreffende gebied opgesteld. Hierin is ook het stedenbouwkundige plan opgenomen (concept voorontwerp bestemmingsplan Fort Marina Warmond d.d. 4 maart 2013). In dit voorontwerp is door Bureau RBOI - Rotterdam onder andere een bureauonderzoek uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet. Uit de bevindingen van dit bureauonderzoek bleek dat aanvullend onderzoek benodigd is voor de soorten/soortgroepen kleine modderkruiper, vleermuizen en vogels met een vaste nestplaats. In navolging hierop is een aanvullend onderzoek uitgevoerd om het voorkomen van de genoemde soortgroepen gedetailleerder in kaart te brengen.

In deze rapportage wordt eerst een korte omschrijving van het plangebied en de voorgenomen werkzaamheden gegeven, gevolgd door de resultaten van het door RBOI - Rotterdam uitgevoerde bureauonderzoek. Vervolgens is ingegaan op de werkwijze en de resultaten van het aanvullend onderzoek. Aansluitend is geconcludeerd op welke wijze omgegaan moet worden met de voorkomende beschermde soorten.

Beschrijving plangebied en voorgenomen ontwikkeling

Het plangebied bevindt zich aan de rand van de kern Warmond en bestaat uit bebouwing (woonhuizen, kantoor, winkel/showroom, loods en magazijn) met bijbehorende verharding en infrastructuur en jachthavens. De jachthavens zijn gelegen aan de wateren Warmonder Leede en de Hoflee. De westzijde van het plangebied wordt begrensd door de Burgemeester Ketelaarstraat. Ten oosten van het plangebied bevindt zich een open landschap, bestaande uit polders (onder andere Zwanburgerpolder) en oppervlaktewateren (onder andere Kagerplassen). Ten zuiden van het plangebied bevindt zich een klein parkgebied 'Groot Leerust' en ten noorden een groot parkgebied 'Huys te Warmond'.

Afbeelding 1: Ligging plangebied (rood omkaderd).

Resultaten bureauonderzoek RBOI - Rotterdam

Hieronder volgt in hoofdlijnen de bevindingen van het uitgevoerde bureauonderzoek.

- **Gebiedsbescherming:** Het plangebied vormt geen onderdeel van een natuur- of groengebied met een beschermde status door de natuurbeschermingswet. Daarnaast maakt het plangebied geen deel uit van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). Het gebied direct ten oosten van het plangebied valt wel binnen de begrenzing van de PEHS en heeft de status 'overige nieuwe natuur';
- **Planten:** Op basis van de bekende verspreidingsgegevens en de aanwezige biotopen, kan worden gesteld dat beschermde soorten niet voorkomen;
- **Vogels:** De bebouwing kan mogelijk geschikt zijn voor de soorten huismus, kauw en spreeuw. In de opgaande beplanting kunnen algemene soorten voorkomen als koolmees, pimpelmees, ekster en zwarte kraai;
- **Zoogdieren:** Het plangebied vormt mogelijk geschikt leefgebied voor vleermuizen als de gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Buiten vleermuizen komen alleen algemeen voorkomende soorten voor als mol, egel en veldmuis;
- **Amfibieën:** Op basis van de voorkomende biotopen en de verspreidingsgegevens zijn strikter beschermde soorten niet te verwachten. Het plangebied vormt mogelijk wel geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende soorten als kleine watersalamander en gewone pad;
- **Vissen:** Ook voor de meeste soorten vissen is het plangebied ongeschikt leefgebied. Alleen de kleine modderkruiper kan mogelijk voorkomen;
- **Overige soortgroepen:** Het plangebied is ongeschikt voor beschermde reptielen en insecten.

Werkwijze

Vleermuizen

Tijdens het uitvoeren van vleermuisonderzoeken wordt gewerkt volgens het landelijk vastgestelde vleermuisprotocol (opgesteld door Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging en Netwerk Groene Bureaus, 2013). Hiervoor is het nodig om per verblijftype één of meerdere nachtbezoeken uit te voeren.

Gedurende de nachtbezoeken wordt gewerkt met een bat-detector om eventueel aanwezige vleermuizen waar te nemen. Van lastig te determineren soorten worden met behulp van een time-expansion detector/recorder geluidsopnamen gemaakt, zodat de determinatie van deze soorten later alsnog sluitend kan worden gemaakt door het analyseren van sonogrammen.

Tijdens het eerste veldbezoek (17 juni 2013) werd door de terreinbeheerder medegedeeld dat niet alle bebouwing in het plangebied wordt gesloopt. De woonhuizen aan de Burgemeester Ketelaarstraat met de nummers 17, 19, 21, 23 en 25 blijven behouden. Het woonhuis met nummer 19a wordt wel gesloopt, evenals de aanwezige loods, magazijn, winkel/showroom en het kantoor (persoonlijke mededeling Ko Visch, beheerder terrein). Vanwege onze aanpak en onze correspondentie hebben we in overleg besloten dat het zwaartepunt van het vleermuisonderzoek zich richt op de bebouwing welke daadwerkelijk wordt gesloopt. Dit betekent overigens niet dat aan de te behouden woonhuizen geen aandacht is besteed gedurende de veldbezoeken.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden, oftewel op momenten dat geen sprake was van veel neerslag en sterke wind. Alleen tijdens het veldbezoek dat is uitgevoerd op 22 september 2013 was sprake van zeer lichte neerslag (motregen). Deze neerslag was overigens tegen de verwachting van de voorspellingen in en bleek pas bij aankomst. Tijdens het begin van de schemering hield deze neerslag op en werden alsnog diverse vleermuizen waargenomen.

Vogels

Aanvullend op de veldbezoeken in de kraamperiode van vleermuizen is het voorkomen van de huismus en andere in gebouw broedende soorten vogels onderzocht. Hierbij is gelet op territorium- en nest-indicerend gedrag van deze soorten. Daarbij kan gedacht worden aan zingende vogels, transport van voedsel of nestmateriaal, alarmerende vogels en daadwerkelijke nestvondsten. Om een beter beeld te verkrijgen van het voorkomen is ook de directe omgeving van het plangebied globaal onderzocht.

Vissen

Voor het voorkomen van de soortgroep vissen is gebruik gemaakt van twee methoden. Enerzijds zijn de aanwezige oppervlaktewateren bemonsterd met behulp van een schepnet. Vanwege de diepte en breedte van het oppervlaktewater in de jachthaven is deze voor een groot deel niet voldoende te bemonsteren met behulp van deze methode. Om deze reden is ook in de directe omgeving van het plangebied geschept, namelijk in de watergang direct ten noorden van het plangebied, welke uitmondt in de Hoflee. Vanwege de ligging en aansluiting van dit water op het plangebied, mag worden aangenomen dat het voorkomende soortenspectrum vergelijkbaar is met die van de jachthaven, of dat deze soorten in elk geval tijdelijk aanwezig kunnen zijn in de jachthaven op zoek naar nieuw geschikt leefgebied.

Anderzijds zijn tijdens alle nachtbezoeken de oppervlaktewateren bekeken met behulp van een sterke lamp. Door de aanwezige waterkwaliteit van de oppervlaktewateren, konden de ondiepe gedeelten tot op de bodem worden bekeken door het schijnen met een sterke zaklamp. Ook hiervoor geldt dat deze methode zich niet leent voor de gehele jachthaven.

Resultaten aanvullend onderzoek

Onderstaand worden per veldbezoek de resultaten beschreven.

DATUM	MOMENT	SOORTGROEP
17 juni 2013	Namiddag/avond	Vogels, vleermuizen en vissen
15 juli 2013	03.40-06.30 uur	Vogels, vleermuizen en vissen
27 augustus 2013	20.15-22.00 uur	Vleermuizen en vissen
27/28 augustus 2013	23.45-00.15 uur	Vleermuizen middernachtzwermen
22 september 2013	19.30-21.15 uur	Vleermuizen en vissen

Overzicht data uitgevoerde veldbezoeken.

Waarnemingen 17 juni 2013

- Gedurende het begin van de avond zijn diverse vogelsoorten waargenomen in het plangebied. In het schuurtje aan de noordzijde van de woning met nummer 25 zijn twee nesten van de boerenzwaluw gevonden. Aan één van de muren van dit schuurtje bevindt zich een mezenestkast, die mogelijk in gebruik is;
- In de schuur ten oosten van het woonhuis met nummer 25, bevindt zich een grote open zolderruimte. Aan de zuidzijde bevindt zich een groot luik, dat permanent (in elk geval tijdens alle uitgevoerde veldbezoeken) open staat. Binnen deze zolderruimte zijn vier nesten gevonden van de boerenzwaluw en één nest van de winterkoning. Aan één zijde werd aan de buitenkant uitstekend nestmateriaal waargenomen, mogelijk van de huismus. Er waren echter geen individuen van deze soort aanwezig. Sporen (braakballen en uitwerpselen) van de kerkuil zijn niet gevonden;
- Nabij de jachthaven bevindt zich een groot gebouw dat functioneert als magazijn/werkplaats. Met name aan de oostzijde zijn nesten aangetroffen van de huiszwaluw. In totaal gaat het om 15 nesten. De dieren maken gebruik van de jachthaven (oppervlaktewater) om te foerageren. In dit gebouw is eveneens uitstekend nestmateriaal aangetroffen, ditmaal van de kauw;
- In de loods, gelegen achter het kantoorpand, is één nest aangetroffen van de boerenzwaluw. Het nest was op het moment van het veldbezoek niet in gebruik;
- In de overige bebouwing zijn geen indicaties waargenomen van de aanwezigheid van broedvogels. Direct ten westen van het plangebied is ter hoogte van de woning aan de Burgemeester Ketelaarstraat 41 een zingende spreeuw waargenomen. Ter hoogte van de woningen met nummer 41 en 42 en de Bernhardstraat zijn in totaal drie zangposten van de huismus waargenomen. Gezien de activiteit van de vogels hier, is het voor de hand liggend dat in deze woningen broedgevallen aanwezig zijn;
- In de voortuin en langs de oprit van de Burgemeester Ketelaarstraat 23 zijn meerdere exemplaren van het klein glaskruid aangetroffen (zie afbeelding 2). Deze soort is ook direct nabij het plangebied waargenomen in een perk op de kruising van de Beatrixlaan en de Burgemeester Ketelaarstraat;
- Gedurende de schemering zijn geen uitvliegende vleermuizen waargenomen ter plaatse van het plangebied. Tijdens de schemering werd regelmatig een overvliegende rosse vleermuis waargenomen in zuid of zuidoostelijke richting. In totaal betrof het minimaal 9 dieren/waarnemingen;
- Later op de avond werden verspreid door het plangebied circa 4 foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Nadat de schemering voorbij was, werd een foeragerende watervleermuis waargenomen boven de Hoflee;
- Vanuit het plangebied werd aan de noordzijde een jagende bosuil waargenomen. Het dier gebruikte een van de masten van de aanwezige boten als uitkijkpost;
- In de watergang ten noorden van het plangebied zijn ter hoogte van de entree naar het park Huys te Warmond met behulp van een zaklamp enkele baarzen en een rivierdonderpad (adult exemplaar) waargenomen. In de haven zelf zijn op een enkele baars na weinig vissen aangetroffen. Ter hoogte van deze locatie werd zeer kort ook een overvliegende laatvlieger waargenomen.

Afbeelding 2: Klein glaskruid en locatie groeiplaatsen

Waarnemingen 15 juli 2013

- Nabij de haven is boven de Hoflee kort een overvliegende vleermuis van het geslacht *Myotis* waargenomen (vermoedelijk watervleermuis);
- De gewone dwergvleermuis werd regelmatig kort foeragerend waargenomen in het plangebied, zowel nabij de gebouwen als aan het begin van de haven boven het water. Tot laat in de ochtend (05.00 uur) bleef één exemplaar van de gewone dwergvleermuis foerageren op de kruising Beatrixlaan/ Burgemeester Ketelaarstraat. Na een korte check in het plangebied zelf, was het exemplaar verdwenen bij terugkomst. Zeer waarschijnlijk heeft dit exemplaar een verblijfplaats in de wijk aangrenzend aan het plangebied;
- Regelmatig werd een hoog overvliegende rosse vleermuis waargenomen over het plangebied (circa 5 keer);
- Nadat de activiteiten van de gebouw bewonende soorten voorbij waren, werd nog een kort bezoek gebracht in het aangrenzende gedeelte van het park Huys te Warmond. De indruk was dat de waargenomen exemplaren van de rosse vleermuis boven het plangebied afkomstig waren van dit gebied. Tijdens het bezoek aan het parkgebied kwam de waarnemer per toeval vleermuisonderzoekers tegen die gelijktijdig een inventarisatie uitvoerden. Medegedeeld werd dat de rosse vleermuis verspreid over het gehele parkgebied zeer algemeen voorkomt en dat zich hier meerdere koloniebomen bevinden. De dichtstbijzijnde kolonieboom ten opzichte van het plangebied bevindt zich hemelsbreed op een afstand van circa 100 meter. Tijdens het posten vlogen hier minimaal 16 rosse vleermuizen de kolonieboom in via een boomholte. Daarnaast werden op dat moment nog diverse hoog overvliegende exemplaren waargenomen, die hun verblijfplaats elders in het parkgebied hadden;
- Na uitvoering van het vleermuisonderzoek is het plangebied nog onderzocht op de aanwezigheid van broedvogels. Soorten als huismus en gierzwaluw werden echter niet waargenomen;

- Eveneens werden de aanwezige oppervlaktewateren bemonsterd met behulp van een schepnet. Hierbij werden kleine modderkruiper, rivierdonderpad, pos, blankvoorn en baars gevangen. De kleine modderkruiper werd zowel in het plangebied (jachthaven) als in de directe omgeving waargenomen. Van de rivierdonderpad werd één larve gevangen tussen de begroeiing ter hoogte van de oprit (voor boten) aan de achterzijde van de werkplaats (zie afbeelding 3).

Afbeelding 3: Locatie waar de larve van de rivierdonderpad is gevangen, evenals enkele kleine modderkruipers.

Waarnemingen 27 augustus 2013

- Rond 21.00 uur werd één overvliegende rosse vleermuis waargenomen over het plangebied. Het betrof enkel een auditieve waarneming, waardoor de vliegrichting onbekend is;
- Tussen 21.10 uur en 21.20 uur werden twee langdurig foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen tussen de beplanting rondom de woning van de Burgemeester Ketelaarstraat 25 en de aanwezige schuur ten oosten van deze woning;
- Om 21.25 uur werd boven de watergang Hoflee een voorbij vliegende watervleermuis waargenomen. Het dier vloog in noordelijke richting;
- Tussen 21.30 en 22.00 uur werd incidenteel een overvliegende of kort foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen verspreid over het gehele plangebied;
- In het aangrenzende gedeelte van het parkgebied Huys te Warmond werden tussen de aanwezige bomenlanen enkele (2-4) foeragerende ruige dwergvleermuizen waargenomen rond 22.00 uur;
- Tijdens het schijnen in het water met een zaklamp zijn verspreid over het plangebied diverse baarzen waargenomen.

Waarnemingen 27/28 augustus 2013 (rond middernacht)

- Rond middernacht is het plangebied nogmaals bezocht. Verspreid over het plangebied werden enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen, één rondom de woning met nummer 25 en één rondom de woning met nummer 19a en boven de jachthaven;
- Het aangrenzende gedeelte van het parkgebied Huys te Warmond is eveneens kort bezocht. Hier werden minimaal 3 zangposten waargenomen van zeer fanatiek baltsende ruige dwergvleermuizen. De dieren baltsen hier vanuit hun verblijfslocatie (bijvoorbeeld een boomholte);
- Ter hoogte van de kruising van de Beatrixlaan en de Burgemeester Ketelaarstraat, direct ten noorden van het plangebied, werd om 00.10 uur een baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen.

Waarnemingen 22 september 2013

- Tijdens het veldbezoek van 27 augustus, werd de waarnemer door lokale bewoners erop geattendeerd dat in de zolder van de schuur ten oosten van woning met nummer 25 vleermuizen in en uit zouden vliegen. Voor een verblijfplaats is deze zolder te open (tochtvorming), maar het is goed mogelijk dat de dieren gebruik maken van de zolderruimte om te foerageren. Om deze reden is tijdens de schemering gepost bij deze schuur;
- Uitvliegende vleermuizen zijn niet waargenomen. Wel werd waargenomen dat tussen 20.00 en 20.20 uur 11 gewone dwergvleermuizen en 1-2 ruige dwergvleermuizen, komend vanuit westelijke richting (mogelijk het ernaast gelegen woonblok) de bomenrij/beplanting volgden in oostelijke richting. Een groot deel vloog strak door. Enkele dieren bleven kort aanwezig om te foerageren en vlogen hierbij ook vlak langs het open luik (geen zwermgedrag). Vervolgens vervolgden ook deze dieren hun weg in oostelijke richting. Eén van de ruige dwergvleermuizen bracht eenmaal de sociale roep ten gehore. Ook dit dier verbleef slechts enkele minuten en vloog vervolgens door;
- Rond 20.20 uur werd een overvliegende rosse vleermuis gehoord ten noorden van het plangebied;
- Vanaf 20.30 uur werd gepost vanaf de aanlegsteigers in de jachthaven. Hier werden met regelmaat voorbijvliegende watervleermuizen waargenomen. De dieren kwamen uit noordelijke richting, zeer waarschijnlijk vanuit het parkgebied Huys te Warmond, en vlogen via de Hoflee in zuidelijke richting. Hierbij werden minimaal 10 over het water vliegende exemplaren waargenomen. Rond 20.40 uur nam het aantal voorbij vliegende dieren af. Vermoedelijk is het totaal aantal voorbijgevlogen dieren hoger, aangezien hier werd gepost vanaf 20.30 uur en de dieren al onderweg waren naar hun foerageergebied;
- Boven de jachthaven werd rond 20.40 uur een foeragerende ruige dwergvleermuis waargenomen;
- Rond 21.00 uur werden twee langdurig foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen nabij de beplanting tussen de woningen met nummer 23 en 25;
- In het aangrenzende gedeelte van het parkgebied Huys te Warmond werden geen vleermuizen waargenomen;
- Tijdens het schijnen met een zaklamp werd wederom een groot aantal baarzen opgemerkt.

Toetsing aan natuurwetgeving en voorzorgsmaatregelen

Tijdens het aanvullende onderzoek zijn meerdere beschermde soorten waargenomen. Onderstaand wordt per soort behandeld wat de functionaliteit van het plangebied is en in hoeverre conflicten met de Flora- en faunawet optreden.

Vleermuizen: Alle vleermuizen zijn streng beschermd in het kader van de Flora- en faunawet.

Rosse vleermuis

Het plangebied heeft geen betekenis voor de rosse vleermuis. Verblijfplaatsen van deze soort bevinden zich met name in het parkgebied Huys te Warmond (pers. mededeling lokale vleermuisonderzoekers en gegevens Waarneming.nl). De dichtstbijzijnde kolonieboom bevindt zich op een afstand van circa 100 meter hemelsbreed. De overvliegende dieren vliegen veelal op grotere hoogte langs of over het plangebied. De gunstige staat van instandhouding van de rosse vleermuis zal niet worden aangetast ten gevolge van de voorgenomen ontwikkeling.

Laatvlieger

Het plangebied heeft geen betekenis voor de laatvlieger. Deze soort is eenmalig in de directe omgeving waargenomen. De gunstige staat van instandhouding van deze soort wordt daarom niet aangetast ten gevolge van de voorgenomen ontwikkeling.

Gewone dwergvleermuis

Het plangebied heeft voor de gewone dwergvleermuis een bescheiden betekenis als foerageergebied (2-5 exemplaren) en als onderdeel van een vliegroute (maximaal waargenomen aantal betreft 11 overvliegende exemplaren). Indicerende waarnemingen voor verblijfplaatsen (in- of uitvliegende dieren, zwermgedrag) zijn niet waargenomen. Daarnaast zijn geen baltsende dieren waargenomen ter hoogte van het plangebied, maar wel in lage dichtheden in de directe omgeving ervan. Mits rekening wordt gehouden met nachtelijke verlichting (beperkt gebruiken of vleermuisvriendelijk inzetten) wordt de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis niet aangetast ten gevolge van de voorgenomen ontwikkeling.

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is een soort waarvan het verspreidingsgebied zich concentreert ten noorden en oosten van Nederland. Gedurende het najaar arriveren hier trekkers vanuit deze contreien om hier de paren. Het is dan ook niet verwonderlijk dat deze soort alleen gedurende de paarperiode is waargenomen. Verblijfplaatsen bevinden zich met zekerheid in het parkgebied Huys te Warmond. Het plangebied vormt in beperkte mate onderdeel als foerageergebied en als vliegroute (enkele individuen). Ten gevolge van de voorgenomen ontwikkeling zal de gunstige staat van instandhouding van de ruige dwergvleermuis niet worden aangetast.

Watervleermuis

Van deze soort is bekend dat vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn in het parkgebied Huys te Warmond (pers. mededeling lokale vleermuisonderzoekers en gegevens Waarneming.nl). Ter hoogte van het plangebied is de soort enkel boven de Hoflee waargenomen, direct ten oosten van de jachthaven. De Hoflee fungeert voor deze soort als foerageergebied en vliegroute.

Ten opzichte van de eerder behandelde vleermuissoorten, is deze soort gevoeliger voor lichtverstoring. De gunstige staat van instandhouding kan alleen worden aangetast in het geval de Hoflee wordt verlicht in de toekomstige situatie. Deze verstoring kan eenvoudig worden voorkomen door toekomstige nachtelijke verlichting vleermuisvriendelijk in te zetten en af te schermen, zodat de lichtverstrooiing naar de omgeving wordt voorkomen.

Broedvogels algemeen: De bescherming van vogels is gericht op de aan- of afwezigheid van broedgevallen. Omdat voor deze soorten geldt dat het nest eenmalig wordt gebruikt, vallen dergelijke nesten alleen tijdens het gebruik ervan door vogels onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig, mits het nest is verlaten. Vogelsoorten kunnen tot broeden komen in hagen, bomen en andere vormen van beplanting en in gebouwen. Het voorkomen van verstoring tijdens het verwijderen van beplanting kan voorkomen worden door:

- De werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen van vogels (richtlijnperiode maart-juli);
- Een check door een ecooloog / ter zake kundige op de aanwezigheid van nesten in het geval wordt gewerkt tijdens het broedseizoen.

Broedvogels waarvan de nesten een jaarrond beschermde status bezitten (categorie 1 t/m 4 van de vaste nesten): Het gaat hier om nesten van de huismus. Slechts op één locatie in het plangebied is een mogelijk nest waargenomen van deze soort. Individuen van deze soort zelf zijn tijdens alle veldbezoeken niet waargenomen in het plangebied. Wel zijn activiteiten van de huismus waargenomen in het woonblok direct ten westen van het plangebied. Gezien de waargenomen activiteiten in het plangebied, heeft deze naar verwachting hooguit een beperkte betekenis voor deze soort.

Conform de soortenstandaard 'Huisumus' (Dienst Regelingen, 2011), kan een waarschijnlijke nestlocatie ook als nest-indicerend gedrag worden beschouwd. Aangezien het onderzoek pas in gang kon worden gezet op het eind van de indicatieve nestperiode voor de huismus, is het advies om de te verwijderen nestlocatie te compenseren. Conform de soortenstandaard 'Huisumus' is het nodig om per te verwijderen nest, twee nesten terug te compenseren. Deze compensatie kan al eenvoudig plaatsvinden door het plaatsen van vogelvides in een dakgoot, in het geval huizen met dakpannen worden gerealiseerd. Een tweede optie is het plaatsen van nestkasten voor de huismus. De aanwezigheid van belangrijk foerageergebied van de huismus is niet aan de orde. De gunstige staat van instandhouding van de huismus wordt niet aangetast, mits nestgelegenheid wordt gecompenseerd.

Broedvogels waarvan de nesten een jaarrond beschermde status bezitten (categorie 5 van de vaste nesten): Nesten van deze vogelsoorten genieten alleen een jaarrond beschermde status, in het geval de ecologische omstandigheden dit rechtvaardigen.

Huiszwaluw

Van deze soort zijn in het plangebied een relatief groot aantal nesten aangetroffen (in totaal 15). Om deze reden is het nodig een aantal nesten te compenseren. Voor de huiszwaluw zijn speciale kunstnesten beschikbaar. Het advies is daarom om een aantal nesten te compenseren, minimaal 10 kunstnesten. De verwachting is dat als een aantal zwaluwen zich eenmaal hebben gevestigd, soortgenoten vanzelf aansluiten. Een andere optie is het plaatsen van een huiszwaluwtil. Dit is een soort toren, waar bovenin nestgelegenheid is gecreëerd voor deze soort. Mits nestgelegenheid wordt gecompenseerd, wordt de gunstige staat van instandhouding niet aangetast.

Boerenzwaluw

Van deze soort zijn een beduidend lager aantal nesten aanwezig. Bovendien blijven de nesten bij het woonhuis met nummer 25 behouden (wordt niet gesloopt). In totaal worden dan 5 nesten verwijderd. Op regionale schaal wordt de gunstige staat van instandhouding van de boerenzwaluw dan op zeer beperkte mate aangetast en is compensatie niet noodzakelijk.

Vissen: Zowel de kleine modderkruiper als de rivierdonderpad zijn opgenomen in tabel 2 van de Flora- en faunawet. Alleen als overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden door het uitvoeren van mitigerende maatregelen, kan worden gewerkt middels een goedgekeurde gedragscode. Indien dit niet het geval is, is een ontheffing benodigd.

Kleine modderkruiper en rivierdonderpad

Van de rivierdonderpad is een larve gevonden in de jachthaven, wat duidt op voortplanting van deze soort. Van de kleine modderkruiper zijn alleen adulte exemplaren waargenomen, maar voortplanting is wel aannemelijk.

De opdrachtgever is onder andere voornemens om de haven her in te richten en hierbij ook baggerwerkzaamheden uit te voeren. De haven sluit aan op de Hoflee in de directe omgeving, waar beide soorten eveneens voorkomen. De meeste vissoorten hebben hierdoor de gelegenheid te vluchten. Zowel de kleine modderkruiper als de rivierdonderpad zijn weinig mobiel en verstoppelen zich bij gevaar. Dit maakt beide soorten kwetsbaar bij baggerwerkzaamheden.

Gezien de aard van het plangebied is het weinig zinvol om de dieren vooraf weg te vangen. Vanuit het bestaande waternetwerk kunnen de vissen tenslotte weer terug naar de haven zwemmen. Hierdoor is het niet mogelijk om het verwonden en/of doden van dieren zoveel mogelijk te voorkomen. Een ontheffingsaanvraag voor artikel 9 van de Flora- en faunawet (doden en verwonden van beschermde dieren) is daarom naar alle waarschijnlijkheid benodigd. Het werken met een goedgekeurde gedragscode is waarschijnlijk hierbij niet voldoende toereikend, omdat overtreding van dit artikel niet kan worden voorkomen.

Ten gevolge van de voorgenomen ontwikkeling is het daarnaast mogelijk dat voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen worden weggenomen of (tijdelijk) niet meer kunnen functioneren in het plangebied. Dit betekent dat ook voor artikel 10 van de Flora- en faunawet naar alle waarschijnlijkheid een ontheffing benodigd is. Het werken met een goedgekeurde gedragscode is waarschijnlijk hierbij niet voldoende toereikend, omdat overtreding van dit artikel niet kan worden voorkomen.

Planten: Het klein glaskruid is eveneens opgenomen in tabel 2 van de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt in grote lijnen hetzelfde als voor de kleine modderkruiper en de rivierdonderpad. De enige groeiplaatsen zijn waargenomen ter hoogte van woning met nummer 23 (voortuin en oprit).

Indien hier geen werkzaamheden plaatsvinden, wordt de gunstige staat van instandhouding van deze soort niet aangetast. Aantasting van de gunstige staat van instandhouding wordt pas aangetast in het geval groeiplaatsen ongeschikt worden gemaakt of worden verwijderd. In het geval sloopwerkzaamheden plaatsvinden ter hoogte van deze locatie, is het nodig om de planten te verplaatsen buiten de invloedssfeer van de voorgenomen ontwikkeling. Dergelijke werkzaamheden kunnen wel worden uitgevoerd middels een goedgekeurde gedragscode.

Conclusies en aanbevelingen

Soort(groep)	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Besluit Minister noodzakelijk	Bijzonderheden en/of opmerkingen
Rosse vleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis	Nee	Al uitgevoerd	Nee	Geen
Gewone dwergvleermuis, watervleermuis	Mogelijk in beperkte mate	Al uitgevoerd	Nee	Mits rekening worden gehouden met de inzet van nachtelijke verlichting (vleermuisvriendelijk inzetten). Voor de watervleermuis is de Hoflee met name van belang
Broedvogels algemeen	Mogelijk	Al uitgevoerd	Nee	Mits rekening wordt gehouden met het broedseizoen
Huismus	Ja	Al uitgevoerd	Nee	Compenseren twee nestlocaties (door vogelvide of nestkast)
Huiszwaluw	ja	Al uitgevoerd	Nee	Mits compensatie van nestgelegenheid (door nestkasten of huiszwaluwtil)
Boerenzwaluw	In beperkte mate	Al uitgevoerd	Nee	Geen
Kleine modderkruiper, rivierdonderpad	Ja	Al uitgevoerd	Ja	Ontheffingsaanvraag benodigd, alleen voor werkzaamheden in het gedeelte van de jachthaven (waaronder baggerwerkzaamheden)
Klein glaskruid	Mogelijk	Al uitgevoerd	Nee	Mits wordt gewerkt met een goedgekeurde gedragscode in het kader van de Flora- en faunawet

Vleermuisvriendelijke verlichting

- Afschermen van verlichting naar beneden toe, zodat lichtverstrooiing naar de omgeving wordt voorkomen;
- In plaats van lantaarnpalen kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van 'kattenogen' in de bodem. Deze vorm van verlichting zorgt voor een minimale lichtverstrooiing;
- Verlichting van de watergang Hoflee moet worden voorkomen.

Rekening houden met broedseizoen

- Sloopwerkzaamheden of werkzaamheden met betrekking tot het verwijderen van beplanting uitvoeren buiten de periode maart-juli. Dit betreft een richtlijnperiode, in gebruik zijnde nesten zijn ook buiten deze periode beschermd;
- In het geval werkzaamheden uitgevoerd moeten worden binnen de periode maart-juli, dan is een check door een ecoloog nodig om de aanwezigheid van in gebruik zijnde nesten uit te sluiten.

Compenseren nestgelegenheid

- Huismus: vogelvide of nestkast, te bestellen bij Vogelbescherming Nederland (http://www.vogelbescherming.nl/vogels_beschermen/stad_en_dorp/huismus/_vogelvide_) of Vivara.nl;
- Huiszwaluw: Nestkast of zwaluwtil, te bestellen bij Vogelbescherming Nederland of Vivara.nl.

Werken met goedgekeurde gedragscode

- Hiervoor is het nodig om een goedgekeurde gedragscode van toepassing te laten verklaren op het werk. Voorbeelden zijn die van de 'Unie van Waterschappen' en 'Bouw- en ontwikkelingssector'.

Ontheffingsaanvraag

- Hiervoor is het nodig een activiteitenplan op te stellen, waarin wordt beschreven welke mitigerende en compenserende maatregelen genomen moeten worden en wat de effecten op korte en lange termijn zijn ten gevolge van de voorgenomen ontwikkeling. Vervolgens wordt de ontheffingsaanvraag beoordeeld door de Dienst regelingen van het Ministerie van Economische Zaken.

Geadviseerd wordt om vervolgmaatregelen te treffen in de vorm van of gedragscode of werkprotocol of ontheffing.

Mocht u nog vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van het voorgaande dan kunt u contact opnemen met ondergetekende.

IDDS bv
Noordwijk (ZH)